

FORSVARETS BYGNINGS- OG ETABLISSEMENTSTJENESTE

FORSVAR FOR NATUREN

STOLD SKYDETERRÆN

NATURA 2000-RESUMÉ AF DRIFTS- OG PLEJEINDSATSEN **2012-2015**

Titel	Stold Skydeterræn, Natura 2000-resumé af drifts- og plejeindsatsen 2012-2015
Udgivelse	Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste. 2012.
Fotos	Michael Sand og Orbicon A/S
Internetversion	Resuméet kan findes i elektronisk format på www.forsvaret.dk/fbe
Layout/produktion	BUCHS AS

INDHOLD

1. INDLEDNING	4
2. RESUMÉ FRA TILLÆGGET TIL DRIFTS- OG PLEJEPLANEN	5
3. FORSVARETS AREALMÆSSIGE ANDEL AF NATURA 2000-OMRÅDERNE	6
4. FORSVARETS ANDEL AF HABITATNATURTYPER	8
5. FORSVARETS ANDEL AF ARTER	9
6. FORSVARETS NATURA 2000-INDSATS	10

1. INDLEDNING

Ca. 60 af Forsvarets arealer, heraf 20 større skyde- og øvelsesområder, indgår i større eller mindre omfang i Natura 2000-netværket. For 18 af disse terræner foreligger der drifts- og plejeplaner. Drifts- og plejeplanerne anvendes som redskab til opfyldelse af Forsvarets forpligtelse til planlægning inden for Natura 2000-områderne og andre aspekter af implementering af international naturbeskyttelseslovgivning. Teknisk sker dette ved, at Forsvaret indarbejder Natura 2000-planlægningen i drifts- og plejeplanerne på lige fod med øvrige formelle forskrifter, hvilket vil ske i forbindelse med den løbende revision af eksisterende drifts- og plejeplaner eller ved udarbejdelse af nye. I tilfælde, hvor der foreligger relativt nye drifts- og plejeplaner, vil Natura 2000-planlægningen sikres gennem tillæg til disse.

Forsvaret har inden for den fastsatte frist meddelt de relevante kommuner beslutningen om selv at udarbejde Natura 2000-planlægningen og har udarbejdet tilsva-

rende resuméer, som fremsendes til kommunerne. Resuméet består af en række kortfattede afsnit, startende med resuméet fra selve drifts- og plejeplanen. Derefter beskrives Forsvarets andel af de relevante Natura 2000-områder, dels på arealniveau og dels i forhold til naturindhold fordelt på naturtyper og arter. Til slut gives i skemaform en oversigt over målsætning og indsats i forhold til sikring af Natura 2000-værdierne. De operationelle målsætninger omsættes i planen til konkrete aktiviteter. Den samlede drifts- og plejeplan og tilhørende aktivitetskort kan findes på Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjenestes hjemmeside: www.forsvaret.dk/fbe.

Nærværende er resumé til handleplanen for Natura 2000-område Nr.154 – Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene og Bollinge Bakke, for så vidt angår planlægningen på Stold Skydeterræn. Det fremsendes til Kalundborg Kommune og Naturstyrelsen.

2. RESUMÉ FRA TILLÆGGET TIL DRIFTS- OG PLEJEPLANEN

Forsvaret ejer og bruger en række skyde- og øvelsesterrener landet over. Terrænerne udgør tilsammen ca. 33.000 ha, og i alt ca. halvdelen heraf er udpeget som Natura 2000-områder og dermed underlagt de statslige Natura 2000-planer og målsætningen og indsatsprogrammet heri. Forsvaret varetager selv planlægningen, hvilket sker ved revision af drifts- og plejeplaner eller tillæg til eksisterende planer.

Nærværende er et tillæg til drifts- og plejeplanen for Stold Skydeterræn, (i det følgende også benævnt alene som Stold), og gælder således planlægningen for Natura 2000-område Nr. 154 – Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergerne og Bollinge Bakke, bestående af Habitatområde H135 og H244 og Fuglebeskyttelsesområde F94 og F99.

Stold ejes af Forsvaret og udgør med sine 29 ha kun en mindre del af de i alt 44.500 ha som hele Natura 2000-området rummer. Størstedelen af Natura 2000 området udgøres af vandarealet i Sejerø Bugt og kun cirka 10 % er landareal. Nogle af de vigtigste terrestriske naturtyper i Natura 2000-området er strandeng, hede og overdrev.

Forsvaret, herunder Stold, har et stort ansvar for sikring af gunstig bevaringstilstand for alle naturtyper og arter. I området findes de internationalt højt prioriterede naturtyper enebærklit, strandeng og grå/grøn klit. Specielt områderne med grå/grønklit på Stold er af afgørende vigtighed på grund af forekomsten af på landsplan meget sjældne plante- og dyrearter. Hertil kommer, at Stold er et vigtigt område for ynglende og rastende fuglearter. Dette skyldes blandt andet, at der ikke er adgang for publikum, og fuglene kan derfor yngle og raste i fred. De ynglende fugle omfatter havterne, splitterne og klyde, mens de rastende arter blandt andet udgøres af ed-

derfugl, sortand og fløjlsand. Hertil kommer en række særligt beskyttede arter, de såkaldte Bilag IV-arter og Bilag 1 fuglearter, samt arter opført på den danske rødliste og i Danmark fredede arter. Desuden er Stold et vigtig rasteområde for spættet sæl, der her har fundet et forstyrrelsesfrit område. Endeligt håndterer tillægget udvalgte øvrige temaer, ikke mindst publikumshensyn.

Stold er samtidig af stor betydning for Forsvarets personelluddannelse og benyttes desuden af politiet som skydeterræn. Aktiviteterne er primært koncentreret om vinteren, foråret og efteråret. Der forudses i tillæggets planperiode som minimum samme uddannelsesmæssige aktivitetsniveau, som hidtil.

Den hidtidige drifts- og plejeindsats er evalueret i forhold til opfyldelsen af Natura 2000-målene, og det vurderes overordnet at den hidtidige pleje af området ikke er tilstrækkelig, til at sikre de højt prioriterede naturtyper mod tilgroning i invasive arter og at en væsentlig oprioritering af arbejdsindsatsen, er nødvendig. Det konkluderes, at den planlagte plejeindsats kan kombineres med en gunstig udvikling af Stold som uddannelsessted, når der sikres fortsat militær adgang og benyttelse som hidtil.

Forsvaret konkluderer overordnet, at der for planperioden er tilrettelagt en bred indsats, der sikrer udviklingen af Stold som uddannelsessted og som samtidig håndterer de trusler, der er mod områdets naturtyper og arter. Når det gælder publikum opprioriteres indsatsen i forhold til de vilkår, der er fastsat i den eksisterende drifts- og plejeplan.

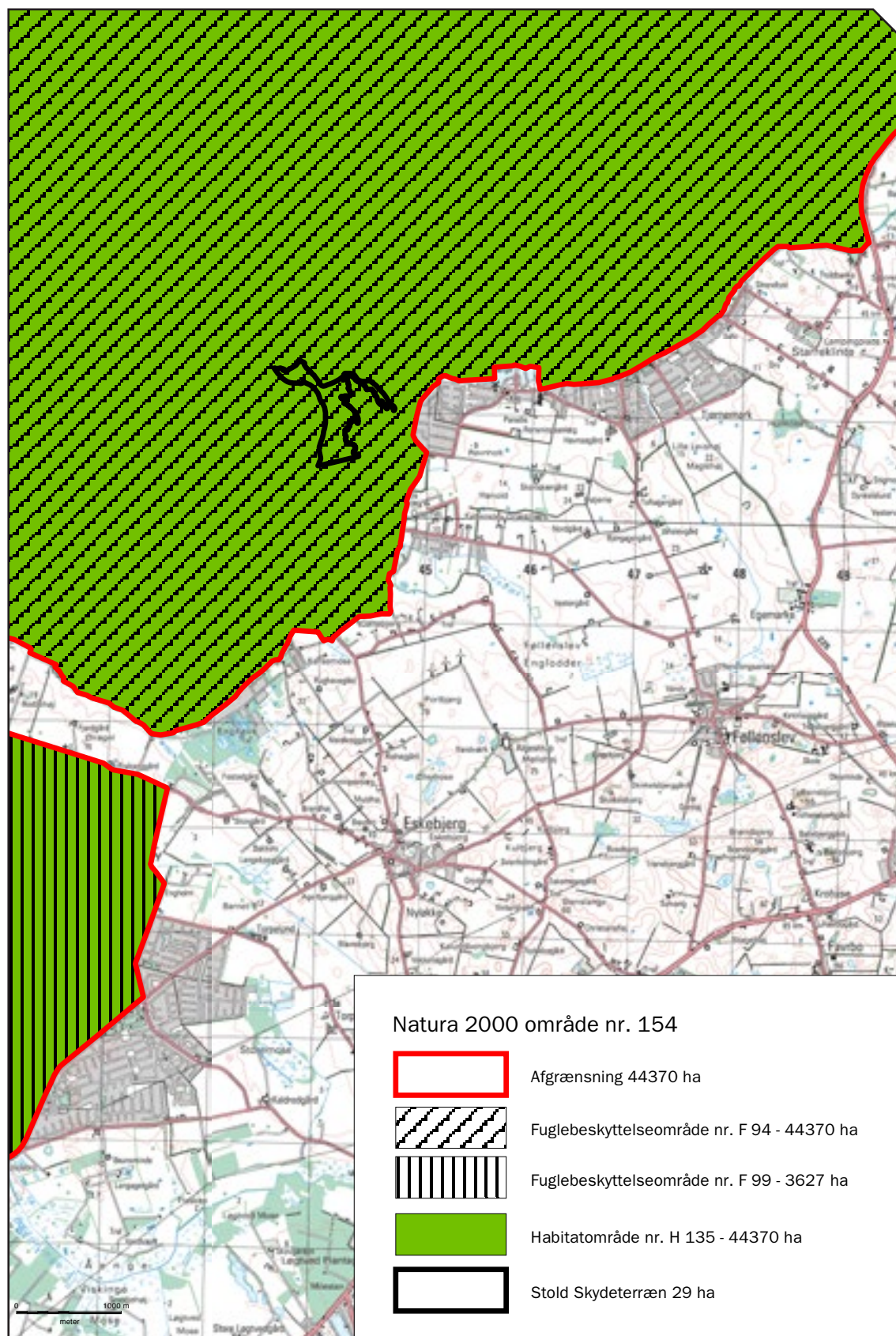
Plantillægget er vedtaget august 2012 og et resume er tilgået Kalundborg Kommune og Naturstyrelsen.

3. FORSVARETS AREALMÆSSIGE ANDEL AF NATURA 2000-OMRÅDET

Stold Skydeterræn er beliggende i Natura 2000-område Nr. 154 – Sejerø Bugt, Saltbæk Vig, Bjergene og Bollinge Bakke. Der er et arealmæssigt overlap på 29 ha, hvor grå/grønklit og strandengsarealerne udgør de vigtigste områder for de naturtyper og arter, der udgør

udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Den geografiske sammenhæng mellem terrænet, Natura 2000-område og de underliggende habitat- og fuglebeskyttelsesområder fremgår af Figur 3-1.

Figur 3-1. Stold Skydeterræns geografiske udbredelse i forhold til Natura 2000-området.

4. FORSVARETS ANDEL AF HABITATNATURTYPER

Tabel 4-1 viser de fem naturtyper på Stold Skydeterræn, der indgår som udpegningsgrundlag for habitatområde nr. 135. Det ses, at Stold frem for alt bidrager til Natura 2000-områdets klit og strandengsarealer. Strandeng og grå/grøn klit forekommer med størst udbredelse, mens

enebærklit, klithede og klitlavning forekommer i mindre grad i mosaik med de øvrige naturtyper. Alle habitatnaturtyper forekommende på Stold Skydeterræn er fastsat til prognosen ugunstig eller vurderet ugunstig p.gr.a. næringsstofftilførsel, tilgroning m.v.

Nummer	Navn	Kortlagt areal (ha) i H135	Kortlagt areal (ha) på Stold Skydeterræn
2250	Enebærklit	81,6	1,34
1330	Strandeng	484,9	7,45
2130	Grå/grøn klit	180,7	13,04
2140	Klithede	79,46	0,44
2190	Klitlavning	24,36	0,79

Tabel 4-1. Habitatnaturtyper på Stold Skydeterræn angivet med nummer, navn samt areal i Habitatområdet og på selve terrænet.

5. FORSVARETS ANDEL AF ARTER

Ingen af arterne på habitatområdets udpegningsgrundlag anses som relevante i forhold til forvaltningen af arealerne ved Stold. Flere af fuglebeskyttelsesområdets udpegede arter skønnes at have stor relevans på Stold Skydeterræn.

Der er tilknyttet et betydeligt antal fuglearter, herunder både ynglende arter og arter, der anvender området som fourageringslokalitet. Der er tale om i alt 9 fuglearter, se Tabel 5-1.

Art	Kriterium	Bestand F94	Bestand Stold
Sortand	T	49.000 T	90 T
Bjergand	T	4000 T	0
Edderfugl	T	37.000 T	500 T
Klyde	T	Ikke kortlagt	62 U/ 5 Y
Fløjlsand	T	12.000 T	10 T
Rørhøg	Y	Ikke kortlagt	1 U
Engsnarre	Y	Ikke kortlagt	0
Splitterne	Y	685 par Y	1 Y/16 U
Havterne	Y	15 par Y	9 Y

Tabel 5-1. Fuglearter, der udgør udpegningsgrundlaget for F94. Y = ynglende par og T = antal trækkende fugle. U = uspecificeret adfærd. Data stammer fra basisanalysen for Natura 2000-planen, den eksisterende drifts og plejeplan og fra forekomster på Stold fra Dansk Ornitologisk Forening (data fra de sidste 10 år). De anførte værdier for Stold er det højeste antal observeret i 10 års perioden. Fugle der udviser yngleadfærd er også medtaget som ynglefugle. (Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Hærens Operative Kommando (1999), DOFbasen (2011) og Miljøministeriet (2009))

6. FORSVARETS NATURA 2000-INDSATS

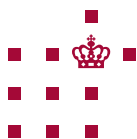
Der er opstillet en række kort- og langsigtede målsætninger for den fremtidige drift og pleje af terrænet. Målsætningerne er opstillet og fordelt på en række strategiske, taktiske og operationelle mål indenfor emnerne militæranvendelse, naturbeskyttelse og publikums-

hensyn. De operationelle mål er at opfatte som den konkrete indsats, der udspecificeres i plantillæggets aktivitetsafsnit. Der er opstillet mål for Natura 2000-indsatsen i perioden 2012-2015. Disse fremgår af Tabel 6-1.

Strategisk	Taktisk	Operationel
Natura 2000 Stold bidrager i videst muligt omfang til sikring af Natura 2000-område nr. 154's økologiske integritet. Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus. For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til naturtilstand I eller II og gunstig prognose skal udviklingen i areal og tilstand være stabil eller i fremgang. For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til naturtilstand III-V og/eller ugunstig prognose, skal udviklingen i naturtilstand være i fremgang, således at der opnås naturtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det samlede areal af naturtypen/levesteder skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus.	1330 Strandeng: Strandengsområderne på Stold er i naturtilstand I og udviklingen af tilstanden søges derfor stabil. Prognosen er vurderet ugunstig grundet invasive arter og tilgroning. Der skal gøres en aktiv indsats for at forhindre tilgroning med invasive arter. 2250 Enebærklit: Naturtypen har en god tilstand på Stold, men prognosen er vurderet ugunstig grundet tilgroning, næringsstoffer og invasive arter. Der skal gøres en aktiv indsats for at modvirke tilgroning. 2130 Grå/grøn klit: Naturtypen har en god naturtilstand på Stold, men prognose er vurderet ugunstig grundet tilgroning, næringsstoffer og invasive arter. Der skal gøres en aktiv indsats for at modvirke tilgroning og ændringer i den næringsfattige flora. Splitterne: Bevaringsprognose er ugunstig grundet forstyrrelser og prædation. Stold skal stadig fungere som et forstyrrelsesfrit område og prædatorer bekæmpes aktivt. Klyde, havterne, rørhøg, edderfugl, bjergand, fløjlsand og sortand: Status og prognose ukendt grundet manglende kortlægning og datagrundlag. Trues primært af forstyrrelser og prædation. Grundlaget for gode raste og ynglemuligheder sikres, så der opnås god status og prognosen forbedres. Påvirkning af målsatte naturtyper fra invasive plantearter afværges i videst mulige omfang. Prædation fra invasive dyrearter og ræv på målsatte jordrugende fuglearter afværges i videst mulige omfang.	Stop for tilførsel af næringsstoffer via udlægning af flis og vinterfodring af vildtet. Foryngelse af naturtypen enebærklit ved selektiv udtydning af gamle enebær. Fortsat lukning for offentligheden, så de fuglearter, der er følsomme overfor forstyrrelser, har et forstyrrelsesfrit område. Rynket rose bekæmpes ved slåning, oprykning og opgravning i alle habitatnaturtyperne. I alt omkring 1,4 ha. fordelt på små bestande, iværksættes 2012. Bekæmpelse af mink iværksættes på hele terrænet. Ræv reguleres igennem jagt. Rydning af spredt opvækst af løvtræer på hele Stold, gennemføres 2012.

Tabel 6-1. Målsætningen for Natura 2000-indsatsen på Stold Skydeterræn.

FORSVARETS BYGNINGS- OG ETABLISSEMENTSTJENESTE

Har du lyst til at læse mere?

Scan koden med din smartphone og hent drifts- og plejeplanen på forswarets hjemmeside.

Forsvar for naturen

Forsvarets skyde- og øvelsesterræner anvendes til militær uddannelse, men samtidig udgør arealerne nogle af de største og bedst bevarede naturområder i Danmark.

Sammenlagt forvalter Forsvaret 33.000 ha enestående natur, hvor den militære benyttelse går hånd i hånd med værdifulde danske naturtyper og arters beskyttelse. Mange militære arealer er i perioder åbne for publikum, så også offentligheden kan besøge og opleve de unikke naturarealer.

I samarbejde med Miljøministeriet har Forsvaret udviklet et særligt koncept for udarbejdelse af drifts- og plejeplaner for terrænerne. Igennem planerne sikrer Forsvaret en passende afvejning mellem militære uddannelsesmæssige behov, naturbeskyttelse og offentlighedens adgang. Information om Forsvarets naturforvaltning kan findes på www.forsvaret.dk.

